

RZECZNIK FUNDUSZY EUROPEJSKICH

RAPORT ROCZNY 2025

Raport z działalności

Rzecznika Funduszy Europejskich za 2025 rok

Warszawa, 26 marca 2026 r.

Spis treści

Skróty użyte w dokumencie	3
Wstęp.....	4
1. Podstawa prawna i cel raportu.....	5
2. Zakres raportu	5
3. Zakres i sposób działania Rzecznika Funduszy Europejskich	6
4. Działania Rzecznika FE wynikające z ustawy wdrożeniowej.....	7
4.1 Rozpatrywanie zgłoszeń	7
4.2 Rekomendacje	16
5. Działania dodatkowe	22
5.1 Inne aktywności Rzecznika FE, w tym inicjatywy własne oraz spotkania Rzecznika FE ze zgłoszeniodawcami lub instytucjami.....	22
5.2 Raportowanie przypadków niezgodności operacji wspieranych z funduszy UE z zapisami KPP oraz KPON.....	22

Skróty użyte w dokumencie

FE	Fundusze Europejskie
FENG	Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki
FEnIKS	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko
FEPW	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej
FEPŻ	Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową
FERC	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy
FERS	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego
IK	Instytucja Koordynująca
Inicjatywa STEP	Strategic Technologies for Europe Platform
IP	Instytucja Pośrednicząca
JST	Jednostka Samorządu Terytorialnego
KPO	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności
KPON	Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych z dnia 13 grudnia 2006 (Dz.U. 2012 poz. 1169)
KPP	Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej z dnia 30 marca 2010 (Dz.Urz.U.E.C Nr 83, str. 389)
LSR	Lokalna Strategia Rozwoju
MFiPR	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
MŚP	Małe i Średnie Przedsiębiorstwa
NCBiR	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju
PARP	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
POIiŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
POIR	Program Operacyjny Innowacyjny Rozwój
POPC	Program Operacyjny Polska Cyfrowa
POWER	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój
PROW	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
PTFE	Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich
RFE	Rzecznik Funduszy Europejskich
UE	Unia Europejska
UP	Umowa Partnerstwa
WoD	Wniosek o dofinansowanie projektu
ZPORR	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego

Wstęp

Rok 2025 stanowił kolejny okres intensywnej pracy na rzecz zapewnienia przejrzystości, dostępności oraz skuteczności wykorzystania środków polityki spójności w Polsce. Rzecznik Funduszy Europejskich, działając w ramach systemu wdrażania programów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, kontynuował realizację swojej podstawowej misji – wspierania beneficjentów oraz wnioskodawców poprzez identyfikowanie barier, wyjaśnianie wątpliwości oraz podejmowanie interwencji w sprawach wymagających indywidualnego podejścia. Niniejszy raport prezentuje podsumowanie działań podejmowanych w tym zakresie, opartych na doświadczeniach zgromadzonych w toku rozpatrywania zgłoszeń oraz analizie funkcjonowania systemu.

Podobnie jak w poprzednich latach, działalność Rzecznika koncentrowała się na rozpatrywaniu wniosków dotyczących m.in. procedur konkursowych, oceny projektów, realizacji umów o dofinansowanie oraz rozliczania wydatków. Istotnym elementem pracy była również współpraca z instytucjami zarządzającymi i pośredniczącymi, której celem było systemowe eliminowanie powtarzających się problemów. Analiza zgłoszeń wpływających do Rzecznika pozwoliła na identyfikację obszarów wymagających uproszczeń lub doprecyzowania przepisów, co znalazło odzwierciedlenie w formułowanych rekomendacjach.

Warto podkreślić, że rzecznictwo w obszarze funduszy europejskich pełni szczególną rolę w budowaniu zaufania obywateli do instytucji publicznych. Jego istotą jest nie tylko reagowanie na indywidualne przypadki, lecz także systemowe wzmacnianie standardów obsługi, przejrzystości procedur oraz równego traktowania wszystkich uczestników procesu aplikowania i realizacji projektów. Rzecznik, jako podmiot niezależny w swojej ocenie, stanowi ważne ogniwo dialogu pomiędzy beneficjentami a administracją publiczną. Wartości takie jak bezstronność, dostępność, rzetelność oraz dążenie do rozwiązywania problemów w sposób konstruktywny i partnerski pozostają fundamentem podejmowanych działań.

Doświadczenia zebrane w okresie sprawozdawczym potwierdzają, że rola Rzecznika pozostaje istotna zarówno w kontekście bieżącego wdrażania programów, jak i projektowania przyszłych rozwiązań. W obliczu nowych wyzwań związanych z kolejną perspektywą finansową oraz rosnącymi oczekiwaniami beneficjentów, szczególnego znaczenia nabiera ciągłe doskonalenie mechanizmów komunikacji oraz upraszczanie procedur. Wnioski i rekomendacje zawarte w niniejszym raporcie mają na celu wsparcie tych procesów.

Przedstawiony dokument stanowi zatem nie tylko podsumowanie działalności Rzecznika Funduszy Europejskich, lecz także źródło wiedzy o funkcjonowaniu systemu wdrażania funduszy europejskich z perspektywy jego użytkowników. Jest on jednocześnie zaproszeniem do dalszej współpracy wszystkich interesariuszy na rzecz efektywnego i przyjaznego wykorzystania środków unijnych w Polsce.

1. Podstawa prawna i cel raportu

Podstawą opracowania niniejszego *Raportu* są tzw. ustawy wdrożeniowe^{1,2}, wprowadzające mechanizmy koordynacji realizacji programów (operacyjnych) współfinansowanych z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności oraz zasady wdrażania środków polityki spójności. W szczególności zaś:

- Art. 14a Ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020;
- Art. 14 Ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027.

Zgodnie z przywołanymi przepisami, Rzecznik Funduszy Europejskich sporządza w terminie do 31 marca roczny raport ze swojej działalności za poprzedni rok i przedkłada go instytucjom zarządzającym, które zamieszczają go na swoich stronach internetowych.

Celem sporządzenia Raportu jest sprawozdanie z realizacji zadań Rzecznika oraz ocena wpływu jego działalności na realizację krajowych programów (operacyjnych).

2. Zakres raportu

Raport przedstawia opis oraz rezultaty działań podjętych przez Rzecznika w okresie sprawozdawczym i zawiera:

- 1) zakres i sposób działania Rzecznika;
- 2) opis działań Rzecznika związanych z wykonywaniem zadań wynikających z ustawy wdrożeniowej, w tym informacje dotyczące:
 - rozpatrzonych zgłoszeń (liczba zgłoszeń, sposób ich rozpatrzenia);
 - przygotowanych i przekazanych do właściwych instytucji rekomendacji, w tym informacje na temat:
 - ✓ stanowiska właściwej instytucji,
 - ✓ działań przewidywanych lub podjętych przez właściwą instytucję w celu ewentualnego wdrożenia rekomendacji,
 - ✓ postępu we wprowadzaniu przyjętych przez właściwą instytucję rekomendacji,
 - przeprowadzonych przeglądach procedur lub innych opracowań własnych Rzecznika;
- 3) podsumowanie działań dodatkowych realizowanych przez Zespół Rzecznika Funduszy Europejskich;
- 4) informację nt. zgłoszeń z zakresu naruszeń Karty Praw Podstawowych w toku wydatkowania funduszy UE (w tym dane przekazane przez Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich).

¹ Ustawa wdrożeniowa 2014-2020 – ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. 2017 poz. 1460 ze zm.)

² Ustawa wdrożeniowa 2021-2027 – ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (Dz.U. z 2022 r. poz. 1079)

3. Zakres i sposób działania Rzecznika Funduszy Europejskich

Rzecznik swoim działaniem obejmuje następujące krajowe programy (operacyjne) w ramach dwóch perspektyw finansowych:

Perspektywa 2014-2020: Programy Krajowe	Perspektywa 2021-2027: Nowe Fundusze Europejskie
 Infrastruktura i Środowisko	 Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko
 Wiedza, Edukacja, Rozwój	 Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego
 Inteligentny Rozwój	 Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki
 Polska Wschodnia	 Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej
 Polska Cyfrowa	 Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy
 Pomoc Techniczna	 Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich

RFE wykonuje swoje zadania przy pomocy Zespołu Rzecznika Funduszy Europejskich, którego jest bezpośrednim przełożonym. Zespół liczy dwóch pracowników.

Rzecznik zapewnia możliwość kontaktu:

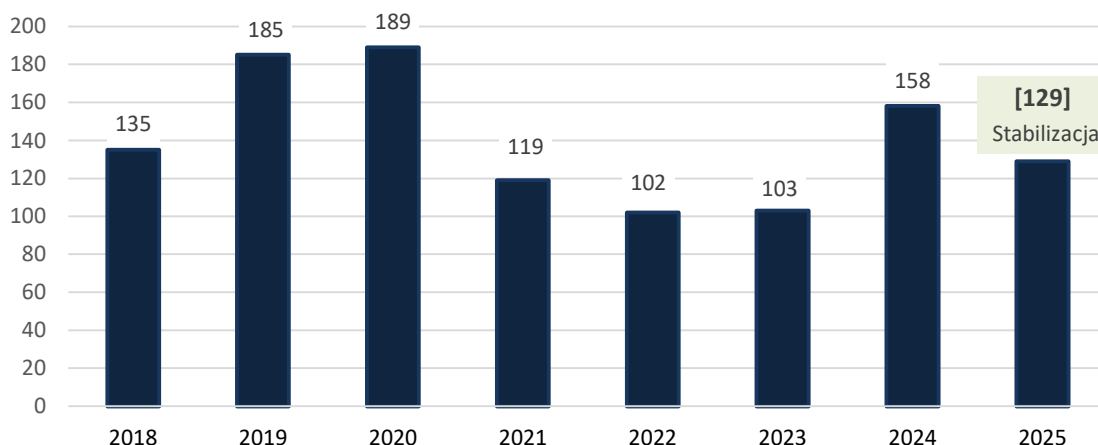
- **telefonicznego** – każdy z pracowników zespołu posiada indywidualny numer telefonu, pod którym możliwy jest z nim bezpośredni kontakt (zarówno z pracownikami Zespołu Rzecznika Funduszy Europejskich, jak i bezpośrednio z Rzecznikiem;
- **elektronicznego** – do obsługi zgłoszeń przeznaczony jest specjalny adres elektroniczny rzecznikfe@mfi.pr.gov.pl, który może być obsługiwany jednocześnie przez wszystkich pracowników zespołu. Dodatkowo zgłoszeniodawcy mogą skorzystać z formularza kontaktowego zamieszczonego na portalu www.funduszeuropejskie.gov.pl;
- **pisemnego** – korespondencję do Rzecznika można kierować także na ogólny adres MFIPR: ul. Wspólna 2/4, 00-926 Warszawa (z dopiskiem „zgłoszenie do Rzecznika Funduszy Europejskich”);
- **osobistego**.

4. Działania Rzecznika FE wynikające z ustawy wdrożeniowej

4.1 Rozpatrywanie zgłoszeń

W okresie od 1 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2025 r. do RFE wpłynęło łącznie **129** zgłoszeń. Oznacza to, że w analizowanym okresie sprawozdawczym liczba przesłanych spraw zbliżyła się do wieloletniej średniej, po wzroście w 2024 roku spowodowanym kumulacją związaną z uruchamianiem nowej perspektywy finansowej.

Liczba zgłoszeń do RFE w latach 2018-2025

Bieżący wynik świadczy zatem o stabilizacji systemu i wynika przede wszystkim ze znacznego spadku liczby spraw dotyczących perspektywy finansowej 2014-2020, przy jednoczesnym pełnym już uruchomieniu konkursów i projektów w ramach **perspektywy finansowej 2021-2027**.

W 2025 roku nastąpiło przesunięcie punktu ciężkości aktywności Rzecznika – sprawy związane z nową perspektywą zdominowały procesy analityczne, stanowiąc **4/5 ogółu rozpatrywanych zgłoszeń**. Dominacja nowej perspektywy potwierdza dojrzały etap wdrażania jej programów, a udział starej perspektywy na poziomie 1/5 wskazuje na wygasanie spraw związanych z rozliczaniem końcowym i trwałością projektów.

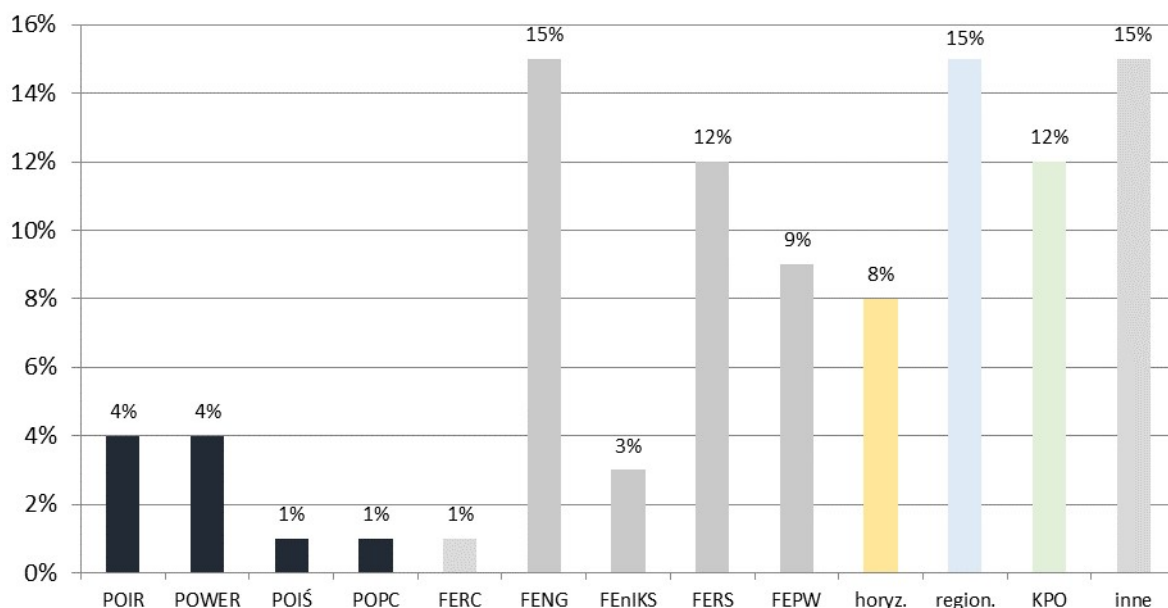
Zgłoszenia w podziale na programy

Największą presję na system ochrony praw beneficjenta generował w 2025 roku program **FENG** oraz programy regionalne – po 15% zgłoszeń. Sprawy dotyczące programów regionalnych były w większości przypadków przekazywane do właściwego Rzecznika FE powołanego dla programu regionalnego.

Znaczny udział zgłoszeń stanowiły także te dotyczące wdrażania **FERS** – ok. 12 % i **FEPW** – ok. 9%, a także sprawy horyzontalne związane z całym systemem funduszy europejskich – 8%. Najmniejsza liczba zgłoszeń dotyczyła, podobnie jak w latach ubiegłych, programu POIiŚ (1%) i FENIKS (3%) oraz POPC (1%) i FERC (1%). Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2025 r. Rzecznik FE nie otrzymał żadnego zgłoszenia dotyczącego programów pomocy technicznej (POPT i PTFE).

Liczba zgłoszeń wpływających do Rzecznika Funduszy Europejskich nie jest w prosty sposób skorelowana z wielkością programu wyrażoną jego alokacją. Świadczy o tym fakt, że programy POIiŚ i FEnIKS generowały minimalną liczbę zgłoszeń do RFE. Sytuacja ta wynika ze specyfiki tych programów i struktury ich beneficjentów: są to często JST, podmioty zajmujące się gospodarką odpadami, energetyką, ciepłownictwem, infrastrukturą czy zdrowiem i kulturą, które posiadają wieloletnie doświadczenie i wiedzę na temat wdrażania funduszy europejskich. Z kolei dużo większa liczba zgłoszeń dotyczących wdrażania programów POiR i FENG oraz POWER i FERS jest po części pochodną masowej liczby beneficjentów i uczestników tych programów.

Zgłoszenia w podziale na programy

Ponadto, zwraca uwagę wysoki udział zgłoszeń dotyczących Krajowego Planu Odbudowy (12%), do rozpatrywania których Rzecznik nie posiada ustawowych uprawnień. Sugeruje to potrzebę usprawnienia akcji informacyjnej na temat właściwych podmiotów dedykowanych do obsługi KPO. Ostatnią kategorią zgłoszeń, określoną jako sprawy „inne” stanowiły zgłoszenia, które nie dotyczyły poszczególnych programów krajowych a obejmowały ogólne zagadnienia związane z funduszami europejskimi, w tym w szczególności z możliwością pozyskania finansowania czy też dotyczyły innych programów takich jak PROW, FEPŻ 2021-2027, ZPORR, LSR, inicjatywy STEP i itp.

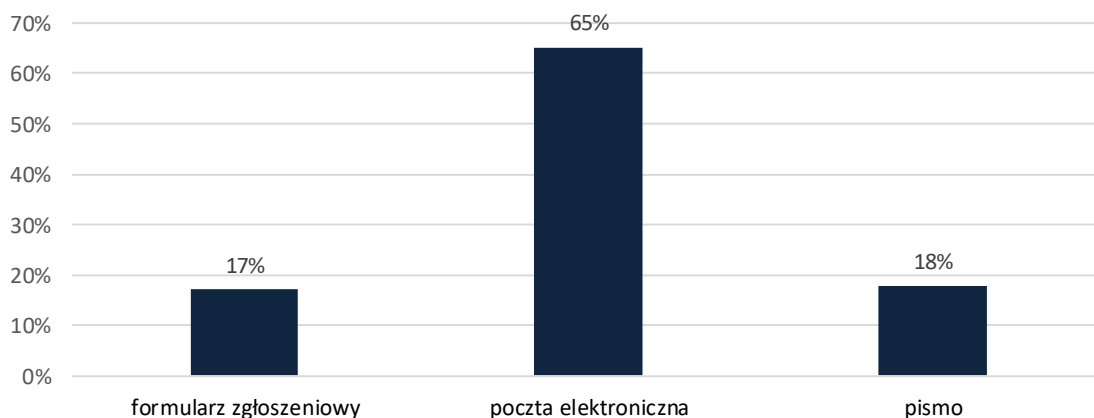
Kanały wpływu zgłoszeń

W 2025 r. największa liczba zgłoszeń – niemal **65%** spraw, wpłynęła do RFE za pośrednictwem **poczty elektronicznej** na adres rzecznikfe@mfi.pr.gov.pl. Za pomocą tradycyjnego pisma przekazano 18% spraw, a w 17% przypadków zgłoszenia wpłynęły poprzez wypełnienie przeznaczonego do tego celu **formularza zgłoszeniowego** na stronie RFE.

Dominacja poczty elektronicznej to sygnał profesjonalizacji postaw interesariuszy. W dobie pełnej cyfryzacji procesu implementacji użytkownicy preferują ślad pisemny, traktując odpowiedź RFE jako dokumentację sprawy. Jest to również efekt integracji systemowej – wnioskodawcy i beneficjenci przyzwyczajeni do pracy w systemach informatycznych funduszy europejskich naturalnie wybierają cyfrowe kanały kontaktu z Rzecznikiem.

Istotną rolę odgrywa również kanał telefoniczny. Nie służy on do formalnego składania zgłoszeń, stanowi jednak narzędzie „pierwszego kontaktu” i wstępnej oceny sprawy przez Zespół Rzecznika.

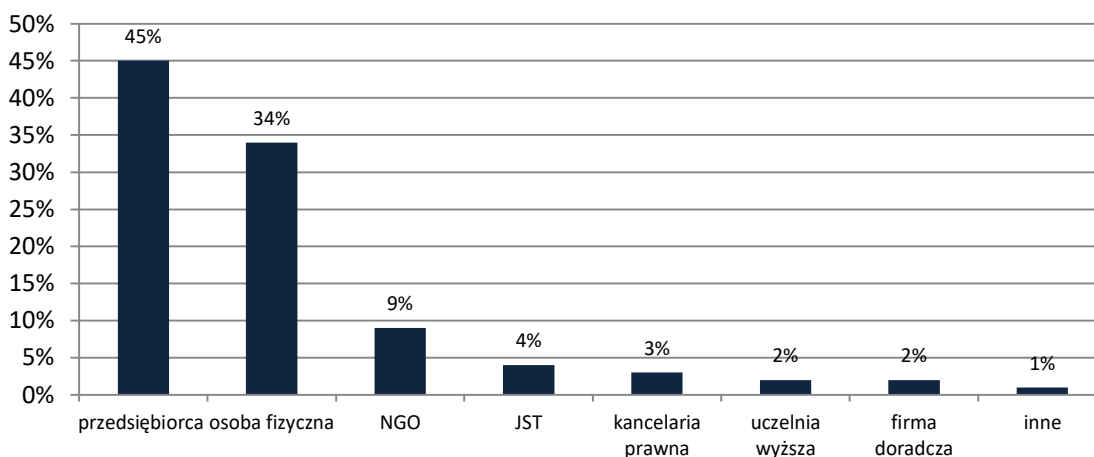
Kanały wpływu zgłoszeń

Zgłoszenia według statusu nadawcy

W 2025 r. głównymi zgłoszeniodawcami RFE byli **przedsiębiorcy** oraz **osoby fizyczne**. Zgłoszenia od przedsiębiorców stanowiły blisko połowę wszystkich zarejestrowanych spraw (45%). Pozostają oni od szeregu lat grupą najbardziej narażoną na ryzyka związane z wnioskowaniem i wdrażaniem projektów dofinansowanych z funduszy europejskich. Zdecydowana większość zgłoszeń przedsiębiorców dotyczyła programu FENG, a także – w mniejszej liczbie – FERS oraz FEPW. Drugą, liczną grupę stanowiły osoby fizyczne (34%), przy czym dominowały tutaj zgłoszenia dotyczące programu FERS.

Zgłoszenia według statusu nadawcy

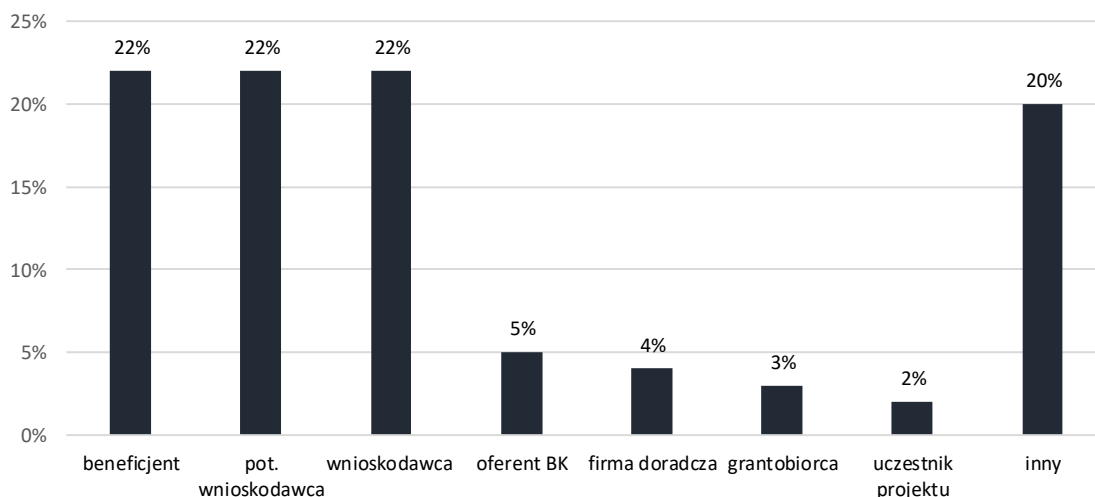

Pozostałe zgłoszenia stanowiące ok. 20% spraw kierowane były do RFE przez organizacje pozarządowe (9%), jednostki samorządu terytorialnego (4%), kancelarie prawne (3%), uczelnie wyższe i firmy doradcze (po 2%). Niski odsetek zgłoszeń od JST sugeruje, że samorządy, mające ogromne doświadczenie we wdrażaniu projektów finansowanych ze środków europejskich, posiadają własne, skuteczne kanały wyjaśniania wątpliwości.

Zgłoszenia według kategorii nadawcy

W 2025 roku odnotowano istotną zmianę w strukturze wpływających spraw – aż 2/3 wszystkich zgłoszeń pochodziło od trzech grup nadawców: **beneficjentów, wnioskodawców** oraz **potencjalnych wnioskodawców**. Jest to sytuacja nowa, odbiegająca od trendów z lat ubiegłych, w których największy odsetek zgłoszeń generowali zazwyczaj sami beneficjenci.

Zgłoszenia według kategorii nadawcy

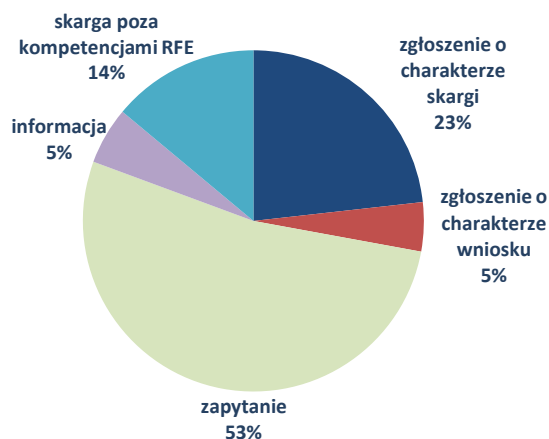
Obecnie rozkład między tymi kategoriami jest niemal identyczny i wynosi po 22% wszystkich zgłoszeń. Sugeruje to, że bariery proceduralne nie ograniczają się wyłącznie do etapu aplikowania o środki, lecz mają charakter ciągły i towarzyszą całemu cyklowi życia projektu – od planowania, przez ocenę, aż po realizację. Potwierdzają to dane tematyczne, według których realizacja projektu oraz pozyskiwanie dofinansowania stanowią główne obszary problemowe. Tak znaczny udział wnioskodawców (aktualnych i potencjalnych) wynika prawdopodobnie także z rozpoczęciem pełnej fazy wdrażania perspektywy finansowej 2021-2027 i uruchomienia bardzo dużej liczby naborów.

Pozostałe zgłoszenia pochodziły od oferentów korzystających z bazy konkurencyjności (5%), firm doradczych (4%), grantobiorców (3%) oraz uczestników projektów (2%). Duży odsetek zgłoszeń został zakwalifikowany także do kategorii „Inne”. Były to m.in. zgłoszenia od osób poszukujących dofinansowania, zgłoszenia dotyczące KPO, wykonawców i podwykonawców.

Typ sprawy

Pod względem typu sprawy największy udział w 2025 roku stanowiły zgłoszenia o charakterze **zapytania**, które stanowiły ponad połowę wszystkich zarejestrowanych zgłoszeń (53%), a także zgłoszenia o charakterze **skargi** (23%). Pozostałe sprawy zakwalifikowane zostały jako zgłoszenia o charakterze wniosku oraz informacje ogólne (po 5%). Odnotowano także dość istotny odsetek skarg dotyczących w większości przypadków zagadnień związanych z KPO, które pozostawały poza kompetencjami Rzecznika (14%).

Typ sprawy

Wyraźna przewaga zapytań nad zgłoszeniami o charakterze skargi, wskazuje na to, że instytucja Rzecznika ewoluuje coraz bardziej w stronę centrum **wsparcia merytorycznego** dla zgłoszeniodawców, redukując tym samym asymetrię informacyjną pomiędzy instytucjami systemu wdrażania a wnioskodawcami i beneficjentami.

Sytuacja, w której większość zgłoszeń to zapytania, wskazuje także na to, że interesariusze RFE szukają **interpretacji, doradztwa** i wskazania właściwej ścieżki postępowania, a nie **konfliktu** z instytucjami systemu wdrażania.

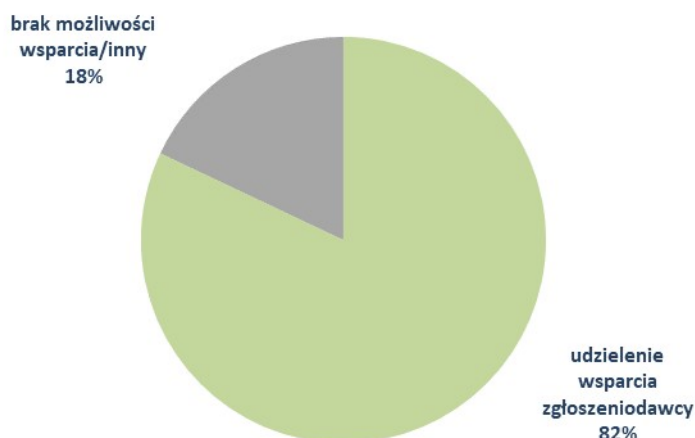
Obawy może budzić istotny odsetek skarg pozostających poza kompetencjami RFE, w szczególności dotyczących zagadnień związanych z Krajowym Planem Odbudowy. Świadczyć to może o istnieniu ryzyka systemowego w architekturze instytucjonalnej KPO – braku analogicznej ścieżki rozwiązywania problemów, jaką posiadają beneficjenci korzystający z funduszy polityki spójności. Powoduje to, że beneficjenci KPO szukają pomocy u RFE, mimo braku formalnych uprawnień Rzecznika do interwencji w tym obszarze.

Sposób rozpatrzenia zgłoszeń³

W 2025 roku Rzecznik Funduszy Europejskich wykazał się wysoką efektywnością, udzielając **bezpośredniego wsparcia niemal 82% zgłoszeniodawców**, którzy zwrócili się o pomoc do biura RFE. Warto tutaj zwrócić uwagę, że kluczowym elementem strategii Rzecznika jest **minimalizowanie ryzyka wydania odpowiedzi negatywnej**, co w sposób istotny wpływa na **wzrost zaufania do RFE**. Taka postawa zachęca beneficjentów do aktywnego kontaktu z biurem nie tylko w sytuacjach spornych, ale również w przypadkach wymagających uzyskania dodatkowych wyjaśnień czy doprecyzowania skomplikowanych informacji.

³ Uwzględniono jedynie sprawy ostatecznie rozpatrzone przez RFE (bez KPO oraz przekierowanych do regionalnych RFE i innych instytucji).

Sposób rozpatrzenia zgłoszeń

Należy jednak zaznaczyć, że wysoki poziom sprawności operacyjnej oraz powszechność udzielanego wsparcia nie gwarantują automatycznego osiągnięcia wszystkich celów założonych przez zgłoszeniodawców. Choć samo procedowanie zgłoszeń przebiega sprawnie, **pełna skuteczność mierzona realizacją oczekiwań zgłoszeniodawców jest kwestią odrębną** od samego faktu udzielenia pomocy przez Rzecznika.

Każda sprawa trafiająca do RFE jest rozpatrywana w sposób **indywidualny**, a ostateczny sukces zależy od splotu wielu uwarunkowań, do których należą:

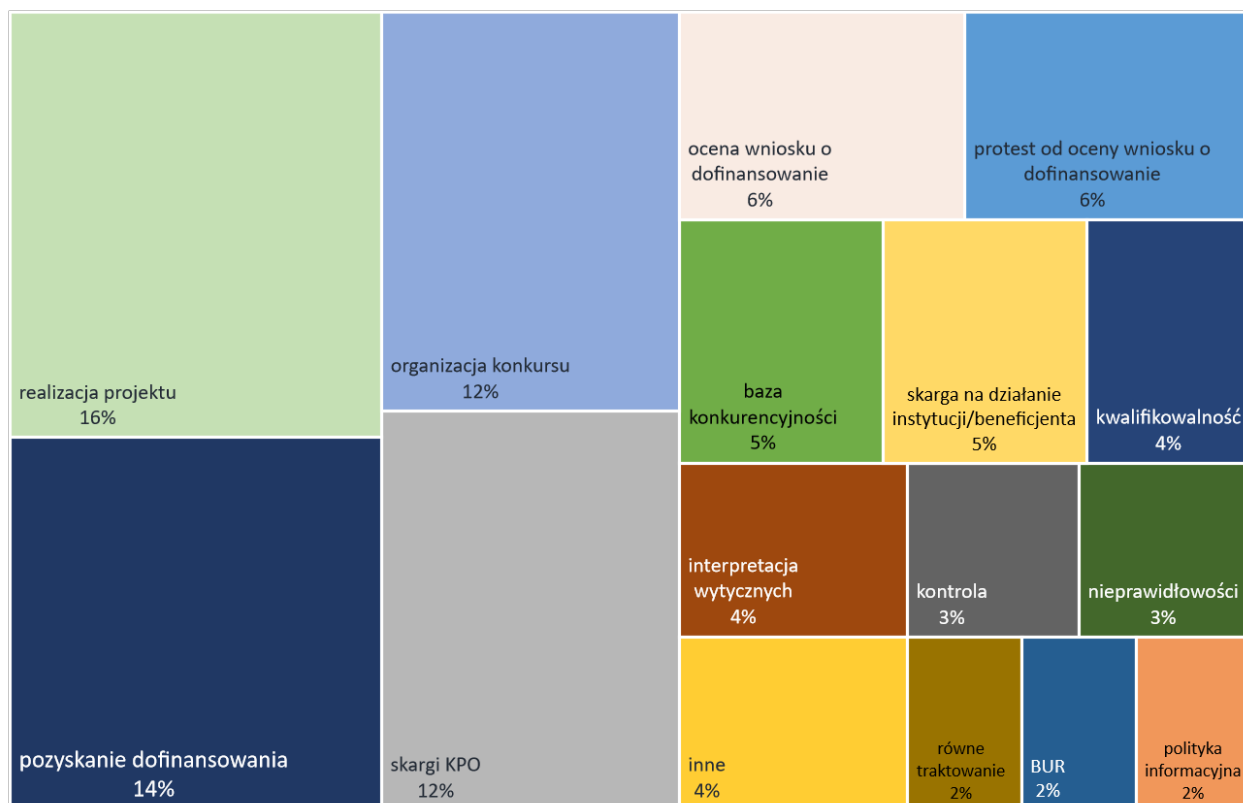
- charakter zgłoszenia – specyfika problemu oraz kontekst, w jakim się pojawił;
- moment interwencji – etap realizacji projektu lub procedury, na którym wystąpił problem;
- ramy prawne – przede wszystkim konieczność zachowania zgodności z **obowiązującymi wytycznymi oraz aktualnym porządkiem prawnym**, które stanowią nadrzędną podstawę rozstrzygnięć;
- zaangażowanie instytucji – stopień determinacji i działań podjętych przez samego Rzecznika w danej sprawie.

Problematyka zgłoszeń

Struktura zgłoszeń, które wpłynęły do Rzecznika w 2025 r. w pełni odzwierciedla cykl życia projektów unijnych – od etapu aplikowania po ich faktyczną realizację. Podobnie jak w latach ubiegłych najwięcej zgłoszeń wpływających do RFE, bo ok. 16%, dotyczyło **realizacji projektów**. Wydaje się, że jest to naturalny trend – w miarę uruchomienia kolejnych naborów, wyboru i realizacji projektów, beneficjenci zderzają się z problemami wykonawczymi.

Kolejną najczęściej poruszaną tematyką zgłoszeń było **pozyskiwanie dofinansowania** (14%). Mimo, że Rzecznik nie jest właściwy do udzielania tego typu informacji (zadanie to należy do Punktów Informacji o Funduszach Europejskich – PIFE), skala tych zapytań sugeruje niską świadomość społeczną i trudności w odnajdywaniu informacji o funduszach. Z drugiej strony zapytania dot. pozyskiwania dofinansowania, które są kierowane do RFE często mają charakter specjalistyczny i szczegółowy, a odpowiedzi wymagają pogłębionej analizy systemu wdrażania FE.

Problematyka zgłoszeń

Znaczny udział spraw poruszanych w zgłoszeniach do RFE w 2025 r. stanowiły także kwestie proceduralne związane z **organizacją konkursów** (12%), **oceną wniosku o dofinansowanie** (6%) oraz **protestami od oceny** wniosku o dofinansowanie (6%). Natomiast zagadnienia specjalistyczne związane m.in. z **bazą konkurencyjności** i **skargami na działania instytucji/beneficjenta** dotyczyły po ok. 5% ogółu spraw przychodzących.

Pozostałe zgłoszenia dotyczyły kwestii związanych z **kwalifikowalnością wydatków** (4%), **interpretacją przepisów i wytycznych** (4%) a także zagadnieniami związanymi z **kontrolą projektów** (3%) i **nieprawidłowościami** (3%). Najmniejszy odsetek zgłoszeń dotyczył problematyki **dostępności i równego traktowania** (2%), **Bazy Usług Rozwojowych** (2%) oraz **polityki informacyjnej** (2%).

W okresie sprawozdawczym odnotowano także znaczny udział zgłoszeń dotyczących problemów związanych z wdrażaniem Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (12%).

Analiza kluczowych zagrożeń dla efektywności wydatkowania środków UE

Na podstawie zgłoszeń z 2025 roku zidentyfikowano pięć krytycznych obszarów wpływających negatywnie na proces wdrażania funduszy:

- **Systemowa nieterminowość (NCBiR).** Wielomiesięczne opóźnienia w rozpatrywaniu protestów od oceny wniosków o dofinansowanie stanowią istotną barierę w obszarze B+R. Tak duże opóźnienia prowadzą do **erozji wartości rynkowej projektów**, ponieważ technologia będąca przedmiotem wniosku często staje się nieaktualna przed wydaniem ostatecznej decyzji.

- **Niewystarczająca elastyczność logiki wdrożeniowej.** Zbyt restrykcyjne zapisy i definicje zawarte w dokumentacji konkursowej ograniczały krąg potencjalnych beneficjentów (np. w „Kredycie ekologicznym FENG”).
- **Rozbieżności interpretacyjne w projektach B+R FENG.** Odnotowano radykalną zmianę podejścia do kwalifikowalności wynagrodzeń kadry zarządzającej. Nastąpiło odejście od korzystnego dla beneficjentów kryterium funkcjonalnego (wykonywane czynności) na rzecz **restrykcyjnego kryterium statusowego** (status organizacyjny), co stanowi całkowity odwrót od logiki znanej z POIR.
- **Polityka informacyjna w projektach grantowych.** Brak **przewidywalności harmonogramów naborów**, co zmniejsza potencjalnym wnioskodawcom możliwości rzetelnego planowania przyszłych inwestycji. Ponadto utrudnienia w uzyskaniu informacji o bieżącym statusie rozpatrywanego wniosku pożyczkowego. Problemy te mogą bezpośrednio **destabilizować bieżącą działalność** podmiotów ubiegających się o wsparcie.
- **Sytuacja w obszarze Krajowego Planu Odbudowy (KPO).** Obszar KPO generuje znaczną liczbę zgłoszeń (12% ogółu spraw), przy **braku analogicznej do polityki spójności ścieżki rzecznictwa dla KPO**.

Wnioski końcowe i rekomendacje

Zagadnienia poruszane w zgłoszeniach do RFE w 2025 r. wskazują na potrzebę zwiększenia wysiłków instytucji systemu wdrażania w szczególności w zakresie **terminowości, komunikacji** oraz **stabilności interpretacyjnej**. Na podstawie analizy problematyki zawartej w zgłoszeniach można sformułować następujące rekomendacje strategiczne:

- **Zarządzanie ryzykiem czasu.** Wydaje się że jedną z głównych przyczyn nieterminowości w rozpatrywaniu protestów od oceny WoD są ograniczone zasoby ludzkie. Dlatego należy jak najszybciej wzmocnić kadry IP oraz wzbudować bazę ekspertów rozpatrujących odwołania zwłaszcza w okresie kumulacji naborów.
- **Wzmocnienie polityki informacyjnej.** Niezbędne jest rozwinięcie aspektu informacyjnego w projektach grantowych (np. „Wsparcie w starcie”). Zwiększenie transparentności i rzetelności komunikacyjnej w procesach naborów i oceny wniosków. Podawanie przybliżonych terminów naborów wniosków, a także zapewnienie rzetelnej komunikacji z wnioskodawcami, w tym niezwłoczne informowanie wnioskodawców o ewentualnych opóźnieniach w procesie oceny.
- **Prewencyjna rola RFE.** Rekomenduje się kontakt z Rzecznikiem już na etapie planowania projektu i zapytań interpretacyjnych, gdyż działania naprawcze na etapie skargi są statystycznie mniej skuteczne.

Problem z dokumentowaniem obecności w projekcie FERS

Beneficjent zgłosił RFE trudności w realizacji projektu FERS wynikające z zaleceń pokontrolnych IP. Dotyczyły one konieczności wprowadzenia skrajnie szczegółowych list obecności na konferencjach.

Wymagania Instytucji Pośredniczącej (IP): Zgodnie z zaleceniami, uczestnik musiałby potwierdzać podpisem każdy element wsparcia z osobna. W przypadku dwudniowego wydarzenia jedna osoba musiałaby złożyć co najmniej 10 podpisów, dokumentując m.in.: obecność każdego dnia, udział w poszczególnych sesjach, panelach i warsztatach, odbiór materiałów czy też skorzystanie z każdej przerwy kawowej, obiadu, kolacji, śniadania oraz noclegu, etc.

Argumenty Beneficjenta: Beneficjent wskazał, że takie rozwiązanie jest **uciążliwe dla uczestników** i powoduje ich dyskomfort. Ponadto jest to sprzeczne z praktyką rynkową – hotele rozliczają catering i noclegi na podstawie wiążących zamówień (deklaracji uczestników) składanych przed wydarzeniem, a nie faktycznej liczby podpisów zebranych w trakcie posiłków.

Opinia Rzecznika FE: W ocenie Rzecznika zalecenia IP były **nierealne do wykonania** i stanowiły zbędne obciążenie biurokratyczne. Żaden beneficjent nie dysponuje bowiem zespołem zdolnym do upilnowania setek podpisów przy każdym serwisie kawowym czy przekąsce. RFE uznał, że dotychczasowe wytyczne beneficjenta są wystarczające, przejrzyste i praktyczne, gdyż pozwalają rzetelnie potwierdzić wsparcie bez paraliżowania pracy personelu.

Wniosek: Rzecznik zwrócił się do IP o **ponowną analizę zaleceń** i wypracowanie kompromisu, który zapewni kontrolę wydatków, ale będzie możliwy do zaakceptowania przez beneficjenta i uczestników. W wyniku interwencji Rzecznika, zalecenie pokontrolne zostało przez IP uznane za wdrożone a procedura kontryktoryjna w ramach przedmiotowej kontroli została uznana za zakończoną.

Problem z polityką informacyjną w programie „Wsparcie w starcie”

Zgłoszeniodawca wskazał na poważne bariery informacyjne dla potencjalnych wnioskodawców programu „Wsparcia w starcie”. Jako główny problemem wskazano brak harmonogramu naborów organizowanych przez partnerów finansujących, co utrudnia dostęp do kompleksowej wiedzy o bieżących i planowanych możliwościach pozyskania wsparcia.

Analiza i opinia Rzecznika FE: Proces naboru wniosków jest **mało przewidywalny i nieprzyjazny dla wnioskodawców**. Sygnalizowano przypadki, w których nabory trwały zaledwie kilka godzin z powodu szybkiego wyczerpania środków, a o ich rozpoczęciu informowano tylko z kilkudniowym wyprzedzeniem. Taka praktyka **znaczaco ogranicza szanse na rzetelne przygotowanie dokumentacji** przez osoby zainteresowane pożyczką.

Dodatkową trudnością jest fakt, że to partnerzy finansujący (a nie bezpośrednio BGK) odpowiadają za nabory. Powoduje to rozproszenie informacji i trudności w ich synchronizacji.

Wniosek: Dzięki interwencji Rzecznika FE, BGK wprowadził nowe standardy mające na celu zwiększenie transparentności procesów naboru. Zobowiązał się do poproszenia partnerów finansujących o publikowanie harmonogramów naborów z co najmniej siedmiodniowym wyprzedzeniem oraz informowanie o wyczerpywaniu się środków w sposób umożliwiający pożyczkobiorcom bieżące reagowanie na zmieniającą się sytuację.

4.2 Rekomendacje

W 2025 roku wydano łącznie **7 rekomendacji**. Wszystkie sformułowano na podstawie indywidualnych zgłoszeń, wpływających do biura Rzecznika Funduszy Europejskich.

Rekomendacja 1

Nazwa instytucji będącej adresatem rekomendacji: Bank Gospodarstwa Krajowego

Data wydania rekomendacji: 25 marca 2025 r.

Treść rekomendacji:

Rzecznik FE zwrócił się do ION z prośbą o uelastycznienie zapisów zawartych w *Instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu* w ramach Kredytu Ekologicznego FENG. W szczególności rekomendacja dotyczyła konieczności zmiany definicji lokalizacji projektu w taki sposób, aby zmiany umożliwiły realizację celów Kredytu Ekologicznego również na nieruchomościach nie przylegających bezpośrednio ze sobą, ale posiadających ze sobą trwałe połączenie będące własnością wnioskodawcy (np. linia elektroenergetyczna).

Działanie w wyniku którego sformułowano rekomendację: zgłoszenie od jednego z przedsiębiorców wnioskujących o wsparcie w ramach Kredytu Ekologicznego finansowanego z programu FENG.

Zgłoszone przez wnioskodawcę utrudnienia dotyczyły obowiązujących zapisów *Instrukcji wypełniania wniosku o dofinansowanie projektu*. Chodziło w szczególności o zapis, w którym określone zostały wymagania dotyczące m.in. wskazania miejsca realizacji projektu.

Zgodnie z zapisami instrukcji, pojedynczym wnioskiem o dofinansowanie mogą zostać objęte obiekty danego zakładu w jednej lokalizacji. Przy czym, instrukcja za jedną lokalizację uznaje budynki znajdujące się natej samej działce lub bezpośrednio przylegających do siebie działkach, znajdujących się na terenie jednej gminy i stanowiących spójną całość.

W przypadku wnioskodawcy, powyższy warunek nie mógł zostać spełniony. Problemem był brak bezpośredniego sąsiedztwa między istniejącym zakładem produkcyjnym a terenem przewidzianym pod budowę paneli fotowoltaicznych. Oba te tereny były fizycznie rozdzielone przez działkę, na której przebiegała linia kolejki wąskotorowej, która nie była własnością wnioskodawcy.

Wnioskodawca argumentował, że jego obiekty przemysłowe zlokalizowane na sąsiadujących działkach tworzą w rzeczywistości jeden zintegrowany zakład produkcyjny. Planowana inwestycja zakładała budowę elektrowni fotowoltaicznej, która zostanie bezpośrednio skomunikowana z infrastrukturą fabryki. Kluczowym elementem projektu była instalacja specjalnej linii energetycznej przebiegającej nad lub pod istniejącym torowiskiem kolejowym. Takie rozwiązanie techniczne miało na celu skuteczne połączenie źródła odnawialnej energii z budynkami produkcyjnymi, mimo fizycznego przedzielenia terenu. Spółka podkreślała tym samym funkcjonalną spójność całego kompleksu, co uzasadnia realizację przedsięwzięcia w proponowanej formie.

Stanowisko właściwej instytucji: W odpowiedzi na interwencję Rzecznika FE IP zapewniła, że w ramach opracowania dokumentacji naboru, we współpracy z IZ – MFiPR, przeanalizuje zagadnienie „jednej lokalizacji”.

IP poinformowała także, że wprowadzenie zmian w dotychczasowych naborach nie jest możliwe, dlatego modyfikacja podejścia jest prawdopodobna najwcześniej w dokumentacji kolejnego naboru.

Działania podjęte/przewidywane w celu wdrożenia rekomendacji: IP wprowadziła zmiany w dokumentacji kolejnego naboru. Za jedną lokalizację uznano także działki przylegające do siebie bezpośrednio, ewentualnie pośrednio tzn. rozdzielone z przyczyn technicznych lub infrastrukturalnych innymi działkami, do których wnioskodawca nie ma prawa dysponowania jak np. droga, linia kolejowa, ciek wodny.

Rekomendacja wdrożona.

Rekomendacja 2

Nazwa instytucji będącej adresatem rekomendacji: Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Data wydania rekomendacji: 6 maja 2025 r.

Treść rekomendacji:

Rzecznik FE zarekomendował przeprowadzenie przeglądu przedstawionego mu w 2024 r. przez NCBiR planu naprawczego dotyczącego usprawnienia rozpatrywania protestów od oceny oraz wskazania i podjęcia działań, które przyczynią się do jego skutecznego funkcjonowania tj. skrócenia/usunięcia występujących opóźnień oraz do zapewnienia właściwego informowania (wraz z uzasadnieniem) wnioskodawców o ewentualnym wydłużeniu terminów.

Działanie w wyniku którego sformułowano rekomendację: zgłoszenie wnioskodawcy (spółki) dotyczące znacznych opóźnień w rozpatrywaniu protestu od oceny projektu oraz braku rzetelnej informacji.

Wnioskodawca po otrzymaniu informacji o niewybraniu projektu do dofinansowania, złożył protest od jego oceny. NCBiR poinformowało go o konieczności powołania eksperta i wydłużeniu terminu na rozpatrzenie protestu do 45 dni od dnia jego wpływu. Termin ten nie został dotrzymany, co więcej nie poinformowano także o przyczynach powstałego opóźnienia. Po interwencji wnioskodawcy udzielono informacji o ponownym wydłużeniu terminu na rozpatrzenie protestu. Tym razem termin został wydłużony do 75 dni od dnia jego wpływu. Jednak i tym razem protest nie został rozpatrzony w wyznaczonym terminie, a spółka dopiero po wysłaniu kolejnego zapytania otrzymała informację o ponownym wydłużeniu terminu. Tym razem termin został wydłużony o 95 dni od dnia wpływu do IP.

W opinii Rzecznika FE opisane opóźnienia w rozpatrywaniu protestu od oceny, a w szczególności brak poinformowania wnioskodawcy o kolejnych wydłużeniach terminu tego procesu, jak i wskazania jego powodów, stały w sprzeczności z zasadami jawności i transparentności, którymi powinna kierować się ION. W związku z tym, że problemy dotyczące opóźnień w rozpatrywaniu protestów zgłaszane były już wielokrotnie wcześniej, Rzecznik FE sformułował rekomendację.

Stanowisko właściwej instytucji: IP zapewniła o podejmowaniu ciągłych działań usprawniających i wyjaśniła, że jednostkowe opóźnienie w informowaniu wnioskodawcy wynikało z przerwy świątecznej.

Działania podjęte/przewidywane w celu wdrożenia rekomendacji: NCBiR przeprowadziło zmiany organizacyjne (wyodrębniono Sekcję Oceny Protestów i Odwołań), rozpoczęło proces rekrutacyjny

na potrzeby nowo powstałej sekcji oraz rozpoczęto organizację cyklicznych szkoleń dla ekspertów zaangażowanych w procedurę odwoławczą oraz ocenę wniosków o dofinansowanie.

Rekomendacja wdrożona.

Rekomendacja 3

Nazwa instytucji będącej adresatem rekomendacji: Bank Gospodarstwa Krajowego

Data wydania rekomendacji: 3 października 2025 r.

Treść rekomendacji:

Rzecznik FE sformułował rekomendację dot. stworzenia i umieszczenia na stronie internetowej BGK harmonogramu z obecnymi i planowanymi naborami, a także zadbanie o rzetelność i przejrzystość prezentowanych informacji na stronie internetowej BGK oraz partnerów finansujących.

Działanie w wyniku, którego sformułowano rekomendację: indywidualne zgłoszenie wskazujące na brak aktualnych harmonogramów naborów w programie *Wsparcie w starcie*.

Przegląd informacji publikowanych na stronach internetowych BGK i poszczególnych partnerów finansujących przeprowadzony przez Rzecznika FE.

Stanowisko właściwej instytucji: Beneficjent (BGK) zobowiązał się do poprawy komunikacji wraz z uruchomieniem kolejnej puli środków.

Działania podjęte/przewidywane w celu wdrożenia rekomendacji: BGK zaplanował zwrócić się do partnerów finansujących z prośbą o zamieszczanie harmonogramów naborów z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem oraz o bieżące aktualizowanie informacji o wyczerpywaniu się środków.

Rekomendacja wdrożona.

Rekomendacja 4

Nazwa instytucji będącej adresatem rekomendacji: Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Data wydania rekomendacji: 2 grudnia 2025 r.

Treść rekomendacji:

Rzecznik FE sformułował rekomendacje, w których zalecał:

1. niezwłoczne rozstrzygnięcie protestu złożonego w ramach oceny wniosku o dofinansowanie;
2. pilne wyjaśnienie błędów w Karcie projektu oraz wskazanie właściwych działań naprawczych eliminujących ich ponowne wystąpienie w przyszłości;
3. monitoring wniosków o dofinansowanie przekazanych do ekspertów w taki sposób, aby procedowanie ich oceny nie naruszało terminów ustawowych.

Działanie w wyniku, którego sformułowano rekomendację: indywidualne zgłoszenie dotyczące 8-miesięcznego opóźnienia w rozpatrzeniu protestu oraz wystąpienia błędów w Karcie oceny projektu (wklejenie fragmentów oceny innego wniosku).

Z przekazanych do Rzecznika FE informacji wynikało, że wnioskodawca został poinformowany przez ION o negatywnej ocenie swojego wniosku i umieszczeniu go na liście projektów niewybranych do dofinansowania z powodu niespełnienia wszystkich kryteriów oceny.

Wnioskodawca, zgodnie z przysługującym mu prawem, złożył protest od wyników oceny wniosku o dofinansowanie. Pomimo określonych w ustawie wdrożeniowej terminów na rozpatrzenie protestu, nie został on rozpatrzony przez 8 miesięcy. IP przedłużała ten termin kolejno o 45 i 95 dni liczonych od dnia złożenia protestu. Mimo ww. przedłużeń terminu protest nadal pozostał nierozstrzygnięty.

Dodatkowo, w przekazanej wnioskodawcy Karcie oceny projektu znalazły się fragmenty oceny zupełnie innego wniosku o dofinansowanie. Wnioskodawca nie uzyskał żadnych wyjaśnień zaistniałej pomyłki.

Stanowisko właściwej instytucji: IP odniosła się do rekomendacji Rzecznika FE.

IP poinformowała o intensywnych pracach nad pilnym rozstrzygnięciem protestu, który znajduje się w końcowej fazie weryfikacji. W ramach tej procedury IP wyjaśni kwestię potencjalnych błędów w opisie oceny wniosku o dofinansowanie. W przypadku potwierdzenia pomyłek zostaną podjęte działania naprawcze, aby wyeliminować ryzyko ich wystąpienia w przyszłości. Jednocześnie IP zapewniła, że sprawuje stały nadzór nad pracami ekspertów i wdrożyła już mechanizmy zaradcze mające na celu zniwelowanie opóźnień w procedurze odwoławczej. Instytucja dokłada wszelkich starań, by przy rozpatrywaniu kolejnych protestów ściśle przestrzegać terminów określonych w ustawie wdrożeniowej

Działania podjęte/przewidywane w celu wdrożenia rekomendacji: Wdrożono działania zaradcze mające na celu redukcję zaległości w procedurze odwoławczej oraz zintensyfikowano monitoring spraw przekazanych ekspertom.

Wdrożenie rekomendacji w toku.

Rekomendacja 5

Nazwa instytucji będącej adresatem rekomendacji: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (PARP)

Data wydania rekomendacji: 7 stycznia 2026 r.

Treść rekomendacji:

Uwzględnianie w przyszłych naborach odpowiedniej ilości czasu koniecznego dla przedsiębiorców do przygotowania wiarygodnych i zatwierdzonych danych finansowych, szczególnie w przypadku, gdy zakończenie naboru przypada na przełomie roku.

Działanie w wyniku, którego sformułowano rekomendację: prośba przedsiębiorcy o wydłużenie terminu zakończenia naboru (wypadającego 8 stycznia) ze względu na trudność w pozyskaniu zatwierdzonych danych finansowych za poprzedni rok bezpośrednio po przerwie świątecznej.

Do Rzecznika FE wpłynęło zgłoszenie od jednego z wnioskodawców konkursu Promocja marki innowacyjnych MŚP w sprawie zasad oraz harmonogramu przedmiotowego naboru, w szczególności w kontekście spełnienia kryterium obligatoryjnego dotyczącego poziomu eksportu.

Zgodnie z ww. kryterium wnioskodawca musiał wykazać, że w ostatnim, zamkniętym roku obrachunkowym uzyskał przychody netto ze sprzedaży produktów na eksport na poziomie co najmniej 20% przychodów netto ze sprzedaży towarów i usług. Jednocześnie w opublikowanych przez PARP odpowiedziach FAQ na stronie internetowej naboru wskazano, że składając wniosek w roku 2026 należy przedstawić dane finansowe oraz dokumenty finansowe za lata 2024-2025, a podmioty nieposiadające wiarygodnych danych za 2025 r. powinny złożyć wniosek jeszcze w 2025 r. W opinii Rzecznika FE przy terminie zakończenia naboru wypadającym na 8-go stycznia, spełnienie powyższego wymogu przez zdecydowaną większość przedsiębiorców, którzy planowali złożenie wniosku w 2026 r., było w praktyce niewykonalne. Termin ten wypadał bezpośrednio po przerwie świąteczno-noworocznej oraz dniu ustawowo wolnym od pracy (6- stycznia). W terminie tym przedsiębiorcy co do zasady nie dysponują jeszcze zamkniętymi księgami, wiarygodnymi i zatwierdzonymi danymi finansowymi, czy też wszystkimi dokumentami potwierdzającymi strukturę sprzedaży za cały poprzedni rok obrachunkowy.

Przedstawiona sytuacja opisuje problematykę wadliwego harmonogramu naboru wniosków, który w teorii przewidywał terminy aż do 2026 roku. W rzeczywistości jednak dopełnienie wszelkich formalności w tym czasie okazało się trudne do wykonania dla uczestników. Okoliczność ta prowadziła do istotnego ograniczenia dostępności konkursu dla potencjalnych beneficjentów, szczególnie tych, którzy planowali złożyć wniosek o dofinansowanie projektu w końcowym terminie wskazanym w naborze.

Stąd Rzecznik FE zwrócił się z pilną prośbą o wydłużenie terminu zakończenia naboru wniosków w przedmiotowym konkursie, co najmniej do momentu, w którym przedsiębiorcy będą w stanie dysponować wiarygodnymi danymi finansowymi za rok 2025 r. oraz wydał rekomendację dotyczącą przyszłych naborów.

Stanowisko właściwej instytucji: PARP odrzuciła propozycję przesunięcia daty zakończenia przyjmowania wniosków. Instytucja uzasadniła swoje stanowisko koniecznością zachowania zasady równego traktowania wnioskodawców. Według agencji czas przewidziany na przygotowanie dokumentacji był w pełni wystarczający, a wnioskodawcy mogli bazować na danych finansowych dotyczących roku 2024.

Działania podjęte/przewidywane w celu wdrożenia rekomendacji: Rzecznik FE w swoich zaleceniach zobowiązał IP aby w kolejnych naborach PARP uwzględniła odpowiednią ilość czasu koniecznego dla przedsiębiorców do przygotowania wiarygodnych i zatwierdzonych danych finansowych, w szczególności gdy zakończenie naboru przypada na przełomie roku.

Wdrożenie rekomendacji w toku.

Rekomendacja 6

Nazwa instytucji będącej adresatem rekomendacji: Bank Gospodarstwa Krajowego

Data wydania rekomendacji: 18 listopada 2025 r.

Treść rekomendacji:

Rzecznik FE sformułował rekomendację wprowadzenia zmian zapisów regulaminu programu, gdzie wskazano termin 14 dni roboczych na rozpatrzenie wniosku o pożyczkę przez partnera finansującego.

W opinii Rzecznika FE termin ten powinien odpowiadać realiom, czyli powinien zostać wydłużony lub też powyższy zapis regulaminu powinien zawierać adnotację, że termin ten może zostać odpowiednio wydłużony, w przypadku złożenia przez wnioskodawców bardzo dużej liczby wniosków, znacznie przekraczającej pulę środków finansowych przeznaczonych do wypłaty.

Działanie w wyniku, którego sformułowano rekomendację: zgłoszenie indywidualne dotyczące przekroczenie 14-dniowego terminu rozpatrywania wniosku o pożyczkę.

Zgodnie z zapisami „Regulaminu nr 3 udzielania pożyczek na podjęcie działalności gospodarczej oraz świadczenia usług doradztwa i szkoleń Programu Pierwszy biznes – Wsparcie w starcie”, rozpatrzenie wniosku o pożyczkę oraz podjęcie decyzji w sprawie udzielenia pożyczki odbywa się w terminie 14 dni roboczych od daty złożenia prawidłowo wypełnionego, kompletnego i podpisanego wniosku o pożyczkę.

W analizowanym przez Rzecznika FE zgłoszeniu, wnioskodawca po złożeniu wniosku o pożyczkę regularnie kontaktował się z partnerem finansującym pytając o postęp w procedowaniu wniosku. Ostatecznie cały proces oceny wniosku znacząco przekroczył wskazany w regulaminie termin, a środki finansowe zostały wypłacone po blisko 9 miesiącach od momentu złożenia wniosku.

Stanowisko właściwej instytucji: Brak szczegółowego stanowiska.

Działania podjęte/przewidywane w celu wdrożenia rekomendacji: Rzecznik FE zarekomendował urealnienie zapisów regulaminu programu poprzez wydłużenie terminów lub dodanie adnotacji o możliwości ich wydłużenia przy bardzo dużej liczbie wniosków.

Wdrożenie rekomendacji w toku.

Rekomendacja 7

Nazwa instytucji będącej adresatem rekomendacji: IK UP

Data wydania rekomendacji: 7 stycznia 2025 r.

Treść rekomendacji:

Rzecznik FE sformułował rekomendację dotyczącą doprecyzowania zapisów *Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021-2027* w sekcji 3.2.2. Proponowany zakres doprecyzowania obejmował:

1. wskazanie konieczności udostępniania złożonych ofert wraz z protokołem;
2. określenie podmiotów, które mogą wnioskować o udostępnienie;
3. wskazanie wyłączeń od udostępniania części informacji zawartych w załącznikach do protokołu, wynikających z odrębnych przepisów.

Działanie w wyniku, którego sformułowano rekomendację: zgłoszenie indywidualne. Zgłoszeniodawca zasygnalizował wątpliwości interpretacyjne w zakresie udostępniania protokołu z postępowania wraz z ofertami w ramach zasady konkurencyjności (regulacje zawarte w *Wytycznych dotyczących kwalifikowalności wydatków na lata 2021–2027*).

Stanowisko właściwej instytucji: Instytucja uznała, że kwestia ta jest już odpowiednio uregulowana w wytycznych i nie widzi konieczności korekty dokumentu w tym zakresie.

Wyjaśniono, że:

1. oferty stanowią integralną część protokołu, a zatem powinny zostać udostępnione wraz z nim;
2. definicja wykonawcy zawarta w słowniku wytycznych jednoznacznie wskazuje podmioty uprawnione do wglądu ofert tj. wykonawcy, którzy brali udział w postępowaniu;
3. w opinii IK UP zbędne jest powielania istniejących już przepisów prawnych (instytucja dąży do ograniczania zapisów, które nie wnoszą do wytycznych nowych treści i stanowiłby powtórzenie obowiązujących beneficjenta przepisów prawa).

Działania podjęte/przewidywane w celu wdrożenia rekomendacji: brak

Rekomendacja niewdrożona

5. Działania dodatkowe

5.1 Inne aktywności Rzecznika FE, w tym inicjatywy własne oraz spotkania Rzecznika FE ze zgłoszeniodawcami lub instytucjami

W 2025 roku Rzecznik FE brał udział w szeregu spotkań, konferencji i szkoleń. Jego główną rolą było prezentowanie roli Rzecznika Funduszy Europejskich w realizacji programów polityki spójności 2021-2027 i promowanie możliwości składania zgłoszeń do RFE wśród beneficjentów i uczestników projektów współfinansowanych z polityki spójności. Ponadto Rzecznik prezentował na forach międzynarodowych szczegółowe zagadnienia dotyczące wdrażania polityki spójności w Polsce, w tym m.in. w ramach kontynuacji programu pomocy rozwojowej MSZ dla Mołdawii na spotkaniu w Kiszyniowie.

RFE działał również aktywnie w ramach Komitetu ds. Umowy Partnerstwa i jego podkomitetów oraz grup roboczych, a także komitetów monitorujących programy krajowe oraz wybrane regionalne, w których pełni rolę obserwatora.

Ponadto, 12 marca 2025 r. Zespół Rzecznika FE spotkał się z szerokim gremium przedstawicieli i przedstawicieli organizacji pozarządowych. W trakcie spotkania szczegółowo omówiono podstawy prawne funkcjonowania instytucji Rzecznika FE. Zaprezentowano również podsumowanie osiągnięć i inicjatyw podjętych przez Rzecznika w całym 2024 roku. Kluczowym punktem agendy była analiza rekomendacji, które stanowią fundament działań naprawczych i mają realny wpływ na poprawę procedur. Całość wydarzenia służyła także podkreśleniu roli Rzecznika FE jako podmiotu inicjującego pozytywne zmiany w systemie wdrażania funduszy. Celem rozmów było również zacieśnienie wzajemnej współpracy oraz wypracowanie wspólnych metod wsparcia sektora obywatelskiego.

5.2 Raportowanie przypadków niezgodności operacji wspieranych z funduszy UE z zapisami KPP oraz KPON

Zgodnie z obowiązującym systemem raportowania przypadków niezgodności operacji wspieranych z funduszy UE z zapisami KPP oraz KPON, Rzecznik FE w swoim rocznym raporcie

załącza zestawienie wszystkich przypadków naruszenia KPP oraz KPON (załącznik nr 1 do raportu), które do niego wpłynęły w roku sprawozdawczym.

W związku z tym, że w 2025 roku do Rzecznika FE nie wpłynęły zgłoszenia dotyczące naruszeń KPP oraz KPON, przedmiotowy załącznik pozostaje niewypełniony.

Ponadto raport roczny z działalności RFE zawiera zestawienie wszystkich przypadków ww. naruszeń dotyczących programów krajowych, które wpłynęły w danym roku do Rzecznika Praw Obywatelskich (załącznik nr 2 do raportu).

Opisane wyżej zestawienia, załączone do raportu rocznego z działalności RFE będą podstawą do przygotowania przez poszczególne instytucje zarządzające zestawienia wszystkich naruszeń KPP oraz KPON dla Komitetu Monitorującego dany program.